İŞÇİ
KÖYLÜ
ESNAF
DAR GELİRLİ
YURTTAŞ
BU SENİN GAZETENDİR

EMEKÇİ

haftalık siyasal halk gazetesi

TÜRKİYE'DE SAĞLIK İŞLERİ

Türkiye'de 14630 hekim, 1600 hemşire vardır. 4986 kişiye 1 hekim, 10.000 kişiye 17 hasta yatağı düşer. 40.000 hasta yatağına, 30.000 hemşireye ihtiyaç vardır. Nüfusumuzun % 3'ü veremlidir. 2 milyon trahomlu vardır.

YIL :1 SAYI : 1 — 25 Kuruş — 20 HAZİRAN 1964, CUMARTESİ — ADRES : Ankara Caddesi, 54 ★ Telefon : 27 15 88

TİP Genel Başkanı Mehmet Ali Aybar diyor ki:

Türkiye köklü dönüşümlerle kalkınır

Arkadaşımız Yusuf Ziya Bahadınlı'nınTürkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Mehmet Ali Aybar'la yaptığı konuşmayı aşağıya alıyoruz..

Soru : TİP seçimlere giremedi. Sebep olarak, «seçim tarihinden 6 ay önce 15 ildel teşkilât kurulması gerektiği halde TİP'nin bunu yerine getirmediği» ileri sürüldü.

Doğru mu? İtiraz ettiniz mi? Ne sonuç aldınız?

Cevap :

Türkiye İşçi Partisi'nin bugün 24 ilde teşkilâtı vardır. 6 aydanberi de 15 ilin bütün ilçelerinde teşkilât tamamlanmış bulunmaktadır. Şu halde seçimlere katılmak için kanunların aradığı şartları yerine getirmiş bulunuyoruz. 6 aylık süreyi, kanunun açık sözüne göre: oy verme günü olan 7 Haziran'dan geriye doğru hesaplamak gerekir. Gerçekten de kanun, «Seçime katılabilmek için» demektedir. Seçime katılmak ise, oy verme günü bir partinin seçmenlerden oy istemesi ve seçmenlerin adaylara oy vermesi anlamını taşır. Oysa Yüksek Seçim Kurulu, «seçime katılabilmek için» teriminden, bir partinin ilçe seçim kuruluna temsilci göndermesi, anlamını çıkardı ve altı aylık süreyi seçim kurullarının kuruluş tarihi olan 1 Nisan'dan geriye doğru hesapladı. Bu zorlama sonunda TİP seçim dışı bırakıldı. Herkes kabul eder ki, ilçe seçim kurullarına temsilci göndermek, nihayet seçimlerin hazırlık safhalarından birine katılmaktır. Zaten kanun, partileri, ilçe seçim kurullarına temsilci göndermiye mecbur tutmuyor. İlçe seçim kuruluna temsilci gönderip göndermemek seçime katılma keyfiyetiyle ilgili değildir. Gerçekten de ilçe seçim kuruluna temsilci gönderen

bir partinin şu ya da bu sebepten oy günü seçime katılmaktan vazgeçmesi mümkün olduğuna göre, Yüksek Seçim Kurulunun mantığını kabul edecek olursak böyle bir partiyi sırf İlçe Seçim Kuruluna temsilci gönderdi diye seçimlere katılmış saymak gerekecektir. Tekrar edeyim: Seçime katılmak, ancak oy verme günü seçmenden oy istemek ve adaya oy vermekle olur. Öyle olduğu için de 7 Haziran'dan 6 ay öncesinden, yani 6 Aralık 1963 de 15 ilin bütün ilçelerinde teşkilâtını tamamlamış bulunan TİP'nin seçimlere girmesi kanunca hakkıydı. Bu hakkı çiğnendi.

Türkiye İşçi Partisi'nin aday gösterdiği illerde, yani İstanbul ve Eskişehir'de seçimlerin iptal edilmesi için Yüksek Seçim Kurulu'na başvurduk.

(Devamı 4. Sayfada)

Hapishane günlerinden bir hâtıra: Soldan sağa; Mehmet Ekmen, Güner Samlı, Reşit Güçkıran, Nüzhet İdemen

GAZİANTEPTEKİ

TİP liler beraet ettiler

Gaziantep eski polis şeflerinden bazılarının tertibi ve kandırılmış bir iki şaşkın ve kötü kişinin ihbarcılığı ile Türkiye İşçi Partisi Gaziantep teşkilâtından Reşit Güçkıran, Mehmet Durdu Erkmen ve Güner Samlı 17 Haziran 1963 günü komünistlikten sanık olarak tevkif edilerek hapishaneye gönderilmişlerdi.

Bir yıla yakın bir zaman yalan, iftira ile hürriyetlerinden mahrum edilen bu suçsuz kardeşlerimiz, bundan bir müddet evvel tahliye olundular.

Gaziantep 1. Ağır Ceza Mahkemesi, yapılan son duruşmalarında 3 İşçi Partilinin iftiracıların iddia ettikleri gibi komünistlik propagandası yapmadıklarına ve bu sebeple beraetlerine oybirliği ile karar vermiştir.

Güner Samlı'nın sahibi bulunduğu Gaziantepte yayınlanan TOPLUM Gazetesi, hakkın böylece yerini bulması üzerine yaptığı ikinci baskısında olayı «Alçalmışların tertipleri boşa çıktı» başlığı altında son duruşmayı şöyle anlatmaktadır:

«Duruşma saat 10 da başlamış, mahkeme başkanı Abdullah Büket, üye yargıç Nimet Zorkun ve üye yargıç Nuri Bayraktaroğlu ile savcı yerlerini aldıktan sonra iddia makamının mütalâasını okuyacağı bildirilmiştir.

İddia makamını işgal eden savcı yardımcısı İbrahim Sungur birkaç cümlelik mütalâasında, sanıkların yapılan soruşturma sonunda, Profesör Naci Şensoy, Doçent Öztekin Tosun ile Asistan Çetin Özek'in verdikleri bilirkişi raporuna göre dâvanın komünistlikle ilgisi olmadığı, Reşit Güçkıran, Mehmet Erkmen ve Güner Samlı'nın sosyalizm propagandası yaptıkları, bu sebeple beraetle...

(Devamı 3. Sayfada)

Gültepe halkının ekmeğiyle oynayanlar

İzmir (Özel) — Türkiye İşçi Partisi Belediye üyeleri, Gültepelilerin ekmeğile oynayan ekmek fabrikatörlerine karşı işe başlar başlamaz harekete geçmişler, türlü dümenlerle kara fırınların un istihkakını kestiren, ekmeği tekeline alan, halka bozuk, eksik ekmek yediren Gültepe'deki iki ekmek fabrikatörünü yola getirmeye koyulmuşlardı. Belediye derhal gerekli yerlere başvurarak kara fırınların evvelce kesilen un istihkaklarının yeniden verilmesini istedi.

Bu işi başlangıçta başardılar da. Bundan böyle, Gültepe'deki iki fabrikaya günde yalnız 30 çuval un verilecekti, kara fırınlar da 102 çuval un işleyeceklerdi.

Ama ekmek kıralları bu başarıyı, bir sürü manevra ile durdular; kara fırın sahipleri le sözde bir ortaklık kurdular. Buna göre 7 fırın kendilerine verilen unu işlemeyerek fabrikalara devredeceklerdi. Buna karşılık fabrika sahipleri de fırıncılara ayda 700 lira hesabile, bir yıllık kazançlarını toptan ödeyecekti.

Böylece yine Gültepe'nin ekmek tekelini ele geçiren iki fabrikatörün ilk işi ekmeğe 10 kuruş zam yapmak oldu. Bun...

(Devamı 3. Sayfada)

Bize Göre:

GÖSTERMELİK

Kıbrıs'a yapılması düşünülen çıkartmanın Amerika tarafından durdurulması üzerine bizim hükûmetteki ve muhalefetteki politikacılarımız birden arslan kesildiler. Hep bir ağızdan «Millî bir politika gütmekten» dem vurmaya başladılar. Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Johnson; bizim hükûmete bir nota göndermiş. Meclis kürsüsünden konuşan bazı politikacılara göre bu nota çok sert bir dille yazılmış. İnönü'nün güven oyu istemesi üzerine Millet Meclisinde yapılan konuşmalarda bütün parti sözcüleri artık «kişiliği olan millî bir politika izlenmesini, barbar bağırarak istiyorlar. Hep bir ağızdan CHP. liler de içlerinde olduğu halde bütün parti sözcülerinin aynı türküyü çağırdıklarını görünce şaşmamak elden gelmiyor. Türkiye Cumhuriyetinin şahsiyetli bir dış politika yürütmesi gereğini bugün mü duyuyor, bu sayın baylar? Atatürk'ün ölümünden beri Türkiye'nin dış politikasının nasıl hızla bağımsızlıktan uzaklaştığını, dünkü ve bugünkü iktidarların, dış politikamızın temelini «büyük dostumuz Amerika'ya sadakat» a dayadıklarını neden görmemişlerdi?

Türkiye'nin İstiklâl Savaşı sonunda kanı pahasına kurtardığı siyasî ve ekonomik bağımsızlığı adım adım yitirilirken, alkış tutanlar, şimdi hep bir ağızdan «millî siyaset isteriz» diye bağrışıyorlar.

Atatürk'ün yıkıp süpürdüğü kapitülâsyonların, yeni biçimlerde geri gelmesi karşısında kıllarını kıpırdatmayanların, bayrağımızı yırtan, vatandaşlarımızı otomobillerile ezip, kollarını sallayarak çıkıp giden yabancılar karşısında bizim mahkemelerimizin elini kolunu bağlayan antlaşmaların yapılmasını onaylayanlar nasıl olur da şimdi bağımsız dış politika savunuculuğu yapabilirler, yapsalar da buna kim inanır?

Hele, kuruluşundan beri, tüzüğündeki Kurtuluş Savaşı Türkiyesine yaraşır bağımsız ve haysiyetli bir dış politika yürütülmesini savunduğu amaçların en büyüğü sayan Türkiye İşçi Partisi'ne saldıranlar, TİP. Genel Başkanının Bursa konuşmasında Kıbrıs dâvasının ancak Misakı Millî ışığında yürütülen haysiyetli bağımsız bir politika ile çözümlenebileceğini söylemesini ileri sürerek olmadık iftirayı yapan, çamur ve çirkef kusan sahte milliyetçi kafatasçılar ne yüzle şimdi «millî bir dış politika» isteriz diye ortaya çıkabiliyorlar?

Politikayı dün söylediğini bugün inkâr etmek, dün yerin dibine soktuğunu bugün alkışlamak sayan bu kişiler bunda bir sakınca bulmayacaklardır elbet.

Ama oyunlarının, milletin gözünden kaçtığını, iç yüzlerinin anlaşılmadığını sanıyorlarsa aldanıyorlar. **EMEKÇİ**

Türkiyede en az ücretler

Çalışan insanın, eline geçmesi gereken **en az ücret** onun, eşinin ve çocuklarının insanca yaşamaya yetecek kadar olmalıdır. Oysa; bizdeki işçi ücretleri bu sınırın çok altındadır. Bugün işçilerimizin eline geçen para ile ancak ölmiyecek kadar geçim mümkündür. Toplu sözleşmelerden önce çeşitli bölgelerimizdeki çeşitli iş kollarında işçilerimize ödenen saat başına ücret tutarları aşağıda gösterilmiştir:

at başına ücret tutarları aşa-

Zonguldak kömür madenlerinde çalışan yeraltı işçilerine saatte 150 kuruş verilmektedir. Bu hesaba göre, gündelik, 12 lira tutmaktadır. Aysa 360 lira eder. Türkiye'de tek çocuklu bir aileye en gerekli tüketimini karşılamak için, ayda 850 lira ister. Batı ülkelerinde bir maden işçilerinin gündelikleri şöyledir: İtalya'da saatte 355 krş, Fransa'da 497 krş, İngiltere'de 732 krş, İsveç'te 1035 krş, Birleşik Amerika'da 2163 krş. Bunları gündeliğe çevirirsek:

İtalya'da (24 lira 40 krş), Fransaéda (39 lira 76 krş), İngiltere'de (58 lira 56 krş), İsveç'te (82 lira 80 krş), Birleşik Amerika'da Türk parası ile gündelik (174 lira 64 krş.) dur.

Tütün işçimizin durumu çok daha içler acısıdır:

Bu iş kolumda gündeliği düşürmek için kadın ve çocuk işçilerden daha çok yararlanılır. Tütün işçisinin saatliği; Toplu Sözleşmeden önce Adana'da 100 krş, İstanbul'da 105 krş, İzmir'de 95 krş. dur. Ortalama tütün işçisi gündeliği 8 lira, ayda eline geçen ise 220 liracıktır. Üstelik tütün işçilerinin bir çoğu mevsim işçisidir.

Dokuma işçimizin saatliği ortalama 110 - 120 krş. dur. Madenî eşyada çalışanların saatliği 125 - 155 krş. dur. Pamuk çapalayıcıların gündeliği 670 - 500 krş. dur Gemi adamları aylık olarak çalışırlar. Aylıkları 200 - 250 liradır.

Plâstik, lâstik işçileri saatte 125 krş alırlar. Rakamlar sıralandıkça, işçilerimizin ne kadar düşük gündeliklerle çalıştırıldığı ortaya konulmaktadır. Oysa millî gelirin % 38 ini ceplerine indiren özel sektörün

(Devamı 3. Sayfada)

Ordunun köye yardımı

Urfa'da bu yıl havaların kurak gitmesi yüzünden, birçok köy halkı köylerini terketmek, sulu yerlere göçmek zorunda kalmaktadır. Bu durum karşısında 2. Zırhlı Süvari Alay Kumandanı Kurmay Albay Orhan Yapku, susuz köylere imkân nisbetinde tankerlerle su taşıtmağa başlamıştır. Alayın taşıdığı sularla bugüne kadar sarnıçları doldurulan 23 köy göç etmekten kurtulmuştur.

Depremde birçok evler yıkıldı (Gazeteler)

— Hani insanın halinden memnun olacağı geliyor!

DOBRA, DOBRA...

Boykot

— Duydun mu, ekmeğe 5 kuruş zam geliyormuş.

— Varsın gelsin, ete yaptığımız gibi, ona da boykot yaparız.

— E, sonra? Ete boykot, ekmeğe boykot... yaşamaya da boykot edeceğiz bu gidişle...

— Hayır, ucuzluk diyip, pahalılık getirenleri, zenginlerden daha çok vergi alacağız deyip sana yüklenenleri, demokrasi diyip Anayasa'yı rafa kaldıranları...

EŞMEN

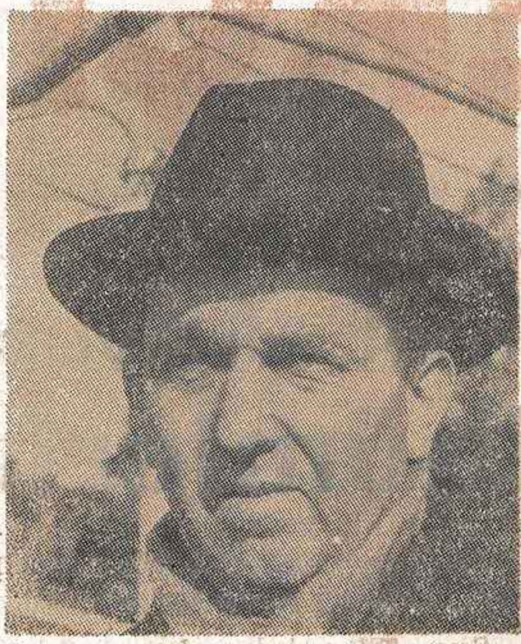
Emekçinin Yolu

Başladığınız iş çetin, amma gerçekten şerefli. Birtakım insanlar var ortada : Vatan, Millet, Silistre... kanımız, ırkımız, ecdadımız... deyip gezerler. Üstünde yaşadığımız çoraklar, kıraçlar, susuzluktan çatlamış topraklar nasıl daha verimli hale getirilir? Seller, yağmurlar fırtına ve kasırgalarla sürüklenerek her yıl denizlere akan Kıbrıs adası ağırlığında anavatan topraklarını yitirmemek için ne yapmalıyız? Yoksullukların, fizyolojik sefaletin kemirdiği halkımızı yirminci yüz yıl insanına yaraşır bir yaşama seviyesine nasıl yüceltiriz? Onlar böyle düşüncelerle zihinlerini yormak istemezler.

Bir avuç toprak üstünde yarı aç, yılın dokuz ayında işsiz, köylünün boş vakitlerini değerlendirme, bir lokma ekmek ya da iyice bir geçim bulma ümidile mitilini melefesini omuzlayıp büyük şehirlere göç eden insan akınına iş imkânları yaratma; yerin yediyüz metre derinliklerinde sekiz buçuk lira gündelikle ömürlerini törpüleyen, çeşitli sanayi ve iş kollarında bir avuç istifçi tarafından iliklerine kadar sömürülen işçinin geçim şartlarını düzeltme; kalın gecekondu çemberlerini kırarak su, ışık ve hayat götürme... onları meşgul olacağı konulardan değil.

Emeği en iyi değerlendiren bir sistem kurulamadığı, gemisini kurtaran kaptan sayıldığı için küçük bir sermaye ile seyyar satıcılığı deneyen insanın itilip kakılması; düzen bozukluğu yüzünden büyük sömürücülerin küçük araçları halinde çocuklarını besleme çabasına düşmüş küçük esnafın kredi derdi; hava parası almak için serbest kira şartlarından faydalanarak sık sık kiracı değiştiren malsahibinin kendisini sokağa atma korkusundan kurtulamıyan terzinin, berberin, kunduracının, tamirci veya tenekecinin korkusu onları ilgilendirmez. Amma, yine de onlar milliyetçi, vatanseverdirler, Bu nemene milliyetçilikse...

İkibuçuk milyarlık dış ticaret kazancını onbeşbin kişi paylaşır. Portakal bahçelerinden, zeytinliklerinden, pamuk tütün, hububat çiftliklerinden yılda milyonlar kazanan çiftlik ağası vergi ödemez amma o ağaların traktörlerinde, biçerdöverlerinde, emeklerini ağaya satan sürücü, şoför, makinist ekmeğinin, çoğu defa katığını hazineye bırakır. Ayda üç yüz lira kazanan işçi, küçük memur, mil yonerden fazla vergi öder. Şerbetli milliyetperverlerin, başlarından büyük lâflar eden vatanseverlerin bunların karşısına dikildikleri ne hikmetse hiç görülmez. Haksızlıkları ortaya koymak, halkı uyarmak çabasında olanları da iftiralarla yıldırıp sindirmeğe çalışırlar. Bu bozuk düzene ayak uydurmıyan, çıkarları önlemiye çalışan insanlara da komünist derler.

Niyazi AĞIRNASLI
TİP Ankara Senatörü

Partiler, iktidarlar değişir, yıllar akıp gider, amma sömürme düzeni devam etmenin bir yolunu yine de bulur. İktidarlar o bir avuç insanın menfaat bekçiliğini yapmadıkça barınamazlar, yıpranırlar ve sonunda çökerler. Bir avuç insanın doymak bilmiyen hırsı uğruna otuz milyon insan yoksulluğa, yarı işsizliğe, cahilliğe mahkûm edilir, ortaçağ karanlıklarından sıyrılıp aydınlığa çıkmalarından çok korkulur.

EMEKÇİ, bindiği dalı kesen yoksul halkımızı uyarmak, gerçekleri ona duyurmak savaşına atılıyor. Dev yapılı rotatifleri, gürültülü nutukçuları, iftiracıları, halkı bölüp parçalama sistemleriyle, küçük bir azınlığın menfaat bekçiliğini yapan ve bu hizmetine karşılık paylarını alan güçlü bir avuç insana karşı toplumun müdafaasına savaşacak! bu kolay olacak mı? Elbette hayır. Amma, bütün zorluklarına rağmen ne şerefli iştir bu savaş.?

Yürekten başarılar dilerim Emekçi'ye...

İşin iç yüzü:

VERGİLER

İşçi, köylü ve bilumum emekçi vatandaş!

Ortada bir sürü lâf dolaşıyor. Enflasyon diyorlar, vasıtalı vergi diyorlar, ihracat diyorlar, tediye muazenesi diyorlar, diyorlar, diyorlar... Ama bunlar lûgatça lâflar, siz bir çoğunun ne demek olduğunu anlamıyorsunuz. Kabahat sizin değil. Okuma-yazma, tahsil yapma mutlu bir azınlığa kısmet... Sonra bunu bildikleri halde, sizin anladığınız şekilde konuşmuyorlar, konuşanlara da kızıyorlar... Lâf kalabalığında tozdan dumandan ortalık görünmesin ki, siz aldatılabilesiniz, gerçek çıkarınızı göremiyesiniz.

Burada size ortalıkta dolaşan lûgatça lâfların gerçeği anlıyacağınız dille anlatılacak. Bu yazıda, bakın meselâ, vergiyi ele alacağız. Vergilerle nasıl sömürülürsünüz onu anlatacağız.

Türkiye Cumhuriyeti içinde yaşadığımız baba ve dedelerimizin sınırlarını kanla çizdiği, bir devlet. Bu devlet bir hükûmetle idare edilir. Hükûmet yol yaptırır, hastahane açar, ordu besler, polis dolaştırır, bunun gibi bir çok işler yapar. Bunların hepsi para ister. Bu paraları toplamak için hükûmet vergi toplar. Ama bu para toplamanın da kaideleri olmalı.

Vergiyi kim ödeyecek? Kudreti kadar herkes, ama en çok vergiyi, devlet en çok kimin işine yarıyorsa o ödeyecek tabiî.. Devlet en çok kimin işine yarar? Bunun bütün kitaplarda bir cevabı var: En varlıklı kişilerin. Öyle ya, örneğin polis olmasa, hırsızlar fakirin neyini çalacak? Bir yol yapılırsa tabiî o yoldan en çok hususi otomobili, otobüsü, kamyonu olan yararlanır. Açılan üniversitede zengin çocuğunun okuması daha çok akla yakın. Su kanalı açılırsa, en çok yararlanan tarlası en geniş olandır. Banka kurulursa, en varlıklı olanlar en çok kredi alır. Radyo istasyonundan bile en çok varlıklılar, mallarının reklâmını yaparak, onlar yararlanırlar. Öyleyse vergiler herkesin varlığına göre alınmalı... Acaba Türkiye'de öyle mi alınıyor? Buna bir bakalım...

Hükûmet iki türlü vergi alır. Bir kısım vergi var, verirken haberiniz bile olmaz. Meselâ, basma alırken bir vergi ödersiniz, çünkü basmanın ipliğini yapıp satan fabrikatör, ipliğin fiatına vergiyi ekler. Sigara alırken vergi ödersiniz, gazyağı alırken vergi ödersiniz, tuz alırken ödersiniz, rakı alırken ödersiniz, hattâ bir otobüse binersiniz benzine ödediği vergiyi otobüs sahibi yolculardan çıkarır. Elektrik yanarken vergi ödenir, ayakkabıdan vergi ödenir, kaput alırken vergi ödersiniz. Ama bu vergiler hep senin haberin olmadan hazineye girer. Mal alırken ödediğiniz bu vergilerin farkına varmazsınız.

İşte Türkiye'de ödenen her yüz liralık verginin yetmiş liralığı böyle toplanır. Bu vergileri kim öder en çok? Malları kim çok satın alırsa onlar... Yani işçiler, köylüler, memurlar... Olmadı değil mi? Öyle ya, yukarıda söyledik: Vergiyi en çok varlıklılar ödemeli, onlar bu vergilerle yapılan hizmetten en çok faydalanıyorlar. Ama bir paket Bafra'da, bir şişe rakıda sen de aynı vergiyi ödersin, milyoner de...

Ya geri kalan yüz liranın otuz lirasını kim öder? Onu da anlatalım. Bu otuz liranın 21 lirasını işçiler, memurlar kalan 9 lirasını da tüccarlar, büyük toprak ağaları, serbest çalışan doktorlar, avukatlar öderler. Nasıl oluyor bu iş? Ne sihirdir ne keramet, bakın anlatayım. Kanun demiş ki herkes ne kazanırsa ondan vergi ödeyecek... Ama, işçi ile memurun vergisini kim çalıştırıyorsa o kesip maliyeye yatırsın demiş. Tüccar, fabrikatör, toprak ağası, apartman sahibi ise ne kazandığını kendisi söylesin, ona göre vergi ödesin ben razıyım demiş. Eh, iş böyle olunca tüccarın çoğu on kazandıysa üç göstermiş, yüz kazandıysa otuz göstermiş, maliyeye! Vergisini kaçıramıyan işçi, memur kazandığının vergisini öderken, ötekilerin çoğu üçte birini bile ödememiş. Bütün vergilere yüz dersek bunun seksen sekizini bütün geçim sıkıntılarına rağmen emekçiler yani küçük ve topraksız çiftçi ile, işçiler, memurlar, küçük ve sermayesi az esnaf ödüyor. Millî gelirin üçte birini kazananlar ise, sadece 12 sini yani vergilerin sekizde birini ödüyorlar. Eh, vergi adaleti dediğin bu yola dökülünce, bakın neler olmuş: Bugün Türkiye'de elde olunan tüm gelirleri yüz dersek bunun 33 ünü yani üçte birini 600 bin insan yani Türkiye'nin umum nüfusunun yüzde ikisi paylaşıyor. Yani iki kişi bir pay alıyor 98 kişi de iki pay. Bu vergiler hep bu biçim giderse durum daha da beter olacak. Çünkü fakir zaten az kazanıyor. Onun kazancının büyük kısmını hükûmet vergi diye elinden alıyor! Üstelik o aldığı paralarla da ya inşaat yoluyla ya da başka yollarla tekrar mutlu azınlığı, müteahhitleri, tüccarları, fabrikatörleri, toprak ağalarını, han hamam, apartman sahiplerini daha da zengin ediyor. Bu düzen devam edip gidiyor, gidecek te. Ne zamana kadar? Ta köylü, işçi, küçük esnaf, dar gelirlilerin gerçek vekilleri Büyük Millet Meclisinde Hükûmete el koyuncaya kadar.

Allaha ısmarladık... Gelecek yazıda da «Hükûmet bazı kimseleri nasıl zengin eder?» Onu anlatacağız.

Aslan Başer KAFAOĞLU

Dünya OLAYLARI

HİNDİSTAN :

Nehru'nun ölümü Hindistanın varlığını tehlikeye sokmaktadır.

450 milyon nüfuslu memlekette 200 dil konuşulmaktadır. Başta Müslümanlarla Hindular her an din savaşlarına sürüklenmektedir.

Halkın yarısı ayda 40 lira gelire sahiptir, yani açtır ve gecekondularda yaşamaktadır.

1951 den beri plânlı kalkınma çabaları olmuş Amerika, Sovyetler, İngiltere, Batı Almanya milyarlarca dolar yatırmışlardır. Ancak bu fakir halkı pek kalkındıramamışlardır.

Keşmir'deki Müslüman çoğunluk Pakistanın desteklediği bir ayaklanma sonunda geçici olarak ikiye bölünmüştür, bu hal diğer eyâletlerde de tekrarlanabilir.

Nehru 15 yıl plân demiş, gelişmemiş devletlerin tarafsızlık politikası liderliği demiş, o koca ülkeyi yaşatmıştır. Şimdiki Başkan Şastri ise taraftarı olmayan temkinli bir şahıstır ve asıl çoğunluk partisi tabana oturmuş belirli bir yönü olan bir parti değildir. «Kongre» Partisi de her an parçalanabilir.

★

CEZAİR :

Cezair'de küçük bir ayaklanma var 400 kişi dağa çıkmış bulunuyor. Asıl mesele o değil, memleket yol ayrımında durum ondan önemli.

Uzun bir istiklâl savaşından sonra Fransızlar kovulmuş, iki milyon işsiz var.

Öte yandan mutlu bir azınlık Fransızların servetlerine ve işlerine konmuş.

Bin Bella sosyalist bir yol istiyor, mutlu azınlık ve istiklâl savaşında çalışmış olan bazı gruplar ise özel sektörle gelişme, zenginleşme istiyor. İşin kötüsü Bin Bella'nın asıl düşmanları dağbaşında değil, devlet dairelerinde, vekâletlerde ve kendi partisinde yeni zenginleşenlerde.

Halk ise Bin Bella tarafında. Kendisi halka dayanan bir muhalefetin lideri olarak Başbakanlığı elinde tutup başarabilecek mi? İşte mesele.

★

ROMANYA :

Romanya Başbakan Yardımcısı ve Plân Vekili Marin Amerika'da, bu yeni bir havanın işareti. Bir taraftan soğuk harbin bitişi, diğer taraftan da Sovyetler Birliği ile Halk Demokrasileri arasındaki tek ekonomiye doğru gider gibi görünen bağların gevşemesine yol açtı. Öte yandan da Ortak Pazar gevşemede. Bakalım böyle köprüler sulhu getirebilecek mi?

★

İTALYA :

Sol - Merkez koalisyonu tehlikede. Maliye Bakanı Kolombo Başvekil Moro'ya memleket ekonomik kriz eşiğindedir. Gündelikleri sabit tutalım yoksa durum kötüleşir diye bir mektup yazdı, kısaca zararı işçilere ve emeklilere ödetmek istiyor. Koalisyonun sol kanadı ise bunu kabul etmiyecektir.

★

AMERİKA :

Kenedi'nin ırk ayırımını kaldırmak için teklif ettiği kanun yakında Senato'dan çıkıyor. Şüphesiz mesele kanunu tatbik edebilmekte, ancak çıkması da bir zafer, artık zencilerin elinde yeni bir silâh olacak. Hayırlısı olsun.

★

KONGO :

30 Haziran Birleşmiş Milletler Kuvvetleri Kongo'yu terkediyor.

Siyasî partiler ortak bir bildiri yayınladı. Hepsi Adula hükûmetin'in istifasını, geçici bir koalisyonun yeni anayasayı hazırlamasını istiyorlar.

Diğer taraftan Kivodaki çarpışmalar devam etmektedir. Belçika Birleşmiş Milletler kuvvetleri yerine uçak vermeyi teklif etmiştir.

★

TUNUS :

Papalık Tunusla anlaştı, bütün kilise mallarını Tunus devletine bıraktı.

★

NİJERİA :

15 gündür genel grev devam etmektedir. Trafik tamamen durmuştur. Başkentteki su ve elektrik stokları tükenmektedir. Anlaşmağa varılamamaktadır.

★

BREZİLYA :

İhtilâlci hükûmet her gün kara listeler yayınlamakta ve yeni yeni şahsiyetleri politik haklarından yoksun kılmaktadır. Eski Cumhurbaşkanı Kuibiçek de bu listelerin birine sokulunca partisi protesto etmiştir.

Durum kötüleşmektedir.

★

KÜBA :

Küba'daki Amerikan üssünde askerler iki sivili yaralamıştır, bu gibi olayların tekrarlanmamasına gayret edilmektedir.

★

LAOS :

Tarafsız Başbakan Suvana Puma Laos'da bir Amerikan uçağının düşürülmesi üzerine geçici olarak uçuşları durdurmuştur. Durum karışıklığını muhafaza etmektedir.

Yurt OLAYLARI

Kıbrıs çıkartması - Türk Silâhlı Kuvvetlerinin Kıbrıs'a yapacağı çıkartmanın Amerika'nın işe karışmasile önlenmesi son günlerin bütün olaylarını gölgede bıraktı.

Bu olay, gerek gazetelerde, gerekse Büyük Millet Meclisinde Hükûmete sert hücumların yöneltilmesine yol açtı. Bu, hücumların özü, Türkiye'nin artık bağımsız bir dış politika gütmesi isteğinde toplanmaktadır. Bu da, dünkü ve bugünkü hükûmetlerin, bağımsız bir politika izlemediklerinin herkes tarafından açığa vurulması demektir. Bütün bu olayların bir özelliği de halkın hep bir oldu bitti karşısında bırakılmasıdır.

Gazetelerin şuradan buradan sızdırdıkları haberlere göre Amerika Cumhurbaşkanı, Türk Hükûmetine Kıbrıs'a asker çıkartmaması için sert bir nota göndermiş, İnönü de buna gerekli cevabı vermiş.

Peki ne demiş Amerikan Başkanı? Neden cevabımız halka açıklanmıyor? Sonra Hükûmetin cevabı nasılmış? Bütün bunlar hakkında kesin bilgi yok.

Bir yandan da, ayın 21 inde İnönü Johnson'un dâvetlisi olarak, denildiğine göre bir Amerikan uçağile Amerika başkentine gidecek. (Bu gazete çıktığı zaman belki de gitmiş bulunacak.)

Amerika'nın, sert mektup yazmak gibi politika nezaketine sığmayan ve adeta Türkiyeyi küçümseyen davranışına karşı, Türkiye Başbakanı neden bu yolculuğu göze alıyor? Bunun elbette önemli bir sebebi vardır. Ama bu sebep, bir yıldır Kıbrıs faciasının haberlerile sinirleri gerilmiş olan Türk halkına duyurulmuyor.

Devlet adamlarımız batı demokrasisi lâfını dillerinden düşürmezler. Ama oralarda bu gibi konular, halka açıkça anlatılır. Çünkü yarın, milletin çocuklarını belki ateşe atabilecek olayların gerçek sebebini bilmesi, girişilecek fedakârlığın yerinde olduğuna inanması gerekir. Bizim politikacılar, çocukların yanında önemli işleri konuşmayan, asık yüzlü büyükler gibi, hele dış işlerinde, çok az konuşurlar, ya da üstü kapalı, lâstikli sözlerle yetinirler.

Son olayların ortaya çıkardığı bir mesele de İnönünün Millet Meclisinden güven oyu istemesi oldu. Muhalefet partileri, bunun gereksizliğini, CHP. Genel Başkanının iç politika amaçlarile güven oyu almaya çalıştığını söylediler.

Geride bıraktığımız günler, politikamızın tam bir çıkmazda olduğunu göstermektedir.

★

Güneyde grevler — Gaziantep'te Teksif işçilerinin grevi devam ederken, Malatya Mezbaha işçileri bu sabah saat 05 den itibaren greve başlamışlardır. Öte yandan Adanadaki 4 büyük tekstil fabrikasında çalışan 6000 işçinin 5 iş günü sonra başlıyacak grev kararı yanında, Bossa, Paktaş, Güney Sanayi ve Özkarabucak fabrikaları işverenleri de lokavt kararı almışlardır.

Yine Adanada İncirlik hava alanı işçileri ve Malatyada da Bayındırlık işçileri grev kararı almak üzeredirler.

Greve karşı lokavt

Bossa, Paktaş, Güney Sanayi ve Özkarabucak fabrikasındaki işçilerle işverenler arasında toplu sözleşme yüzünden çıkan ihtilâfın Vali Mukadder Öztekin'in bütün gayretine rağmen halledilmemesi üzerine alınan grev kararı 5 iş günü sonra, Perşembe günü başlamasının yanı sıra, işverenler bu sabah yayınladıkları müşterek bir bildiri ile lokavta gideceklerini açıklamışlardır.

Türkiye'nin en büyük 4 tekstil fabrikasındaki grevi önlemek maksadiyle bugün de yeniden çalışmalar yapılmaktadır.

Tutunacak dalım mı var ?

Günlerden bir gün Tuzluçayır'a Yozgat'ın Emirhan köyünden göçüp gelmiş akrabaları görmeğe gittik. Bilenler bilir, bilmeyenlere anlatalım. Tuzluçayır, Ankara'da Cebeci denilen büyük semtin arkasında. Tıp Fakültesi hastahanesinin önünden gidiliyor. 1500 - 2000 gecekondu yapılmış, çoğu Sivas ve Yozgat'ta toprağı ken dini doyuramıyan kişiler, gelmiş birer gecekondu çatısı altına barınmışlar. Kimi altışar, kimi onar, bir çatı altında dün yanın bitmeyen çilesini dolduruyorlar. İki odalı bir gecekonduya 60 TL. kira öderlermiş. Sabahları çeyrek saat tabiî çamurlu yollarda, Mamak istasyonuna kadar taban tepip ora dan trene biniyor, kimi Yenişehir, kimi Kurtuluş, kimi de Büyük İstasyonda inip işlerine gidiyorlar. Onlar oralarda çalışadursun kadınlar da bu yanda köylerindeki yaşantılarını sürdürüp gidiyorlar. Tandır yakıp yufka ekmeği yapıyorlar, genç kızlar ellerine kına yakıyor, başlarında pullu yemenileri var...

Geçen gün bu mahallede bir haber yayıldı. Hastahanenin, Dikimevi'nin tam üstündeki arsayı payediyorlarmış... Herkes gözünün kestidiği bir yerin kıyısına taş çeviriyor... Erkekler işte olunca kadınlar koşuşuyorlar...

Bir yerde beli bükük bir «Çavuşköylü» ihtiyar, gelinini almış yanına, gelin taş çekiyor o da boyuna dizip yerleştiriyor. Öte yanda iki yetişkin bacı, diğer taraftan gelip parseline «tecavüz edenlerle» çedelleşiyor. Kenardaki parselde 45-50 yaşlarında bir Gelingüllü' lü (Yozgat'ın Sorgun kazasının bir köyü) ha babam çalışıyor, gelini, hattâ 5 yaşındaki kız torunu da taş çekiyor ona. Küçük Nigâr eteğine koyduğu taşları «Nene al» diye uzatıyor. Bu çalışma bir çabalama değme gitsin.»

Akşam bunu bize anlatıyorlar, «ama» diye sordum: Siz çevirdiniz gelip birisi sahip çıkmaz mı? Ya da sınırları küçültmez mi. Çok şaştılar bu soruya, burada yazılı olmayan yasaymış, bir yer çevirdin mi dokunulmazmış.

Öylesine keyifli anlattılar ki sormayın. Oranın vaktiyle her tarafta bir yeri taşla çevirip, bir sürü gecekondu sahibi olan bir adamı varmış. Bu adam gecekonduların bir kısmını satıp, bir kısmını elinde bırakmış, kiraya veriyormuş şimdi. Bu açıkgözün olan biteni seyredişini, kahvede kızıp ileri geri söylenişini anlatıyorlar. «Biz bilmiyor muyduk orayı çevirmeyi? Siz bak nasıl hava alacaksınız... Orası dikimevinin tapulu mülkü, o zaman bize gecekondu yaptırmadılar. Şimdi sizin daşları (taşları) dutup (tutup) atarlar» diyormuş. «Garnı almıyo da» dediler. Bir Yozgat deyimi «Karnı almamak» kıskanmak anlamında... Taklidini yaptılar; gülüştük, geç vakitlere dek konuştuk Tuzluçayırlılarla.

Eve dönünce, o gece, kapının altında bir çağrı bulduk. «Sosyal Mesken Standartları» için bir konferans veriliyormuş, oraya çağırıyorlardı. Yani ucuza yapıp satacakları bir evin boyunun yüksekliğinin ne olacağına 3 yılda karar vermişler, onu anlatacaklardı. Eh bunlar kararlaştırıldı ya, 3 yılda da arsa bulurlar, 5-6 yılda da, eğer müteahhit çamura yat mazsa evler yapılır. Nenesine taş taşıyan küçük Nigâr belki böyle bir eve gelin giderdi, öyle ya fiatta ucuzdu çünkü. Sadece 20.000 liracık. Sudan ucuz değil mi?

Türksen BAŞAR

Gültepe

(Baştarafı 1. Sayfada)

dan günde 1500 lira kazanç elde ediyorlardı. Eksik ekmek farkından kazandıkları da caba. Böyle gramajı eksik ekmekleri için belediye günde 50 lira ceza kesiyordu ama ,bu halkın ekmeğile oynayanlara tesir etmedi.

Bununla beraber Gültepe Belediyesi yine de halka iyi ve daha ucuz ekmek yedirmek yolunda yılmadan çalışmaya kararlıdır.

Bülbüldere, Tahtaevler, Yirmievler

Kartal ilçesinin Cevizli semti mahalleridir bunlar. Bu mahallelerde oturanlar Anadolu'nun çeşitli köşelerinden İstanbul'a göç edip yaşama savaşına katılanlardır. Bunun içindir ki Cevizli çevresinde karargâh kurmuşlardır.

Cevizli birçok fabrikaların bi raraya toplandığı bir sanayi bölgesidir. Bülbüldereliler bu fabrikalarda iş bulup günlük geçimlerini sağlama çabasındadırlar. Hepsi de çalışkan insanlardır. Ama gel gör ki bütün güçleri ile çalıştıkları halde özlemini duydukları rahat yaşamanın sırrına erememişlerdir.

Çoğuyla konuştum Bülbüldereliler. Hepsi de hayatlarından bezgin. Kime sorsan hep aynı cevap:

— İş bulmak bir dert. Buldu ğun işde çalışmak da bir başka dert. Gece demez, gündüz demeyiz; bayram demez seyran demez Allah'ın bütün günlerinde çalışırız. Buna karşılık aldığımız para üç öğün boğaza yetmez.

Yaşlı bir işçi söze karıştı:

— Derdimiz yalnız bunlar mı ya! Şu oturduğumuz evlerin, şu sokaklarımızın, şu yollarımızın haline bakın hele. Elektrik yok, su yok, yol yok, kanalizasyon yok. Evlerimizin çevresine açtığımız pislik çukurlarından taşan sular sokaklarımızı çirkef deryasına çevirdi. Şimdiden sinekler gözlerimizi oyacak. Yaz gelir başka dert, kış gelir başka dert. Yazın pislik kuyularından taşıp genzimizi tıkayan koku, pislik kuyularında beslenip gözümüzü oyan, uykumuzu haram eden sinek korkusu. Kışın da sokaklarımızı kaplayan çamur deryası bizleri yaşamaktan bezdiriyor. Şaştık kaldık şu kötü dünyaya.

Sonra ilâve etti:

— Dünya her insana kötü değil; kötülüğü yalnız fakir fıkaraya...

Ortayaşlı bir işçi de eliyle Dragos tepesini göstererek:

— Güya o tepede oturan insanlar da vatandaş, biz de. Nüfus kâğıdımızda eşitiz ama gel gör ki o tepede oturanlara şu arkamızdaki Kayışdağı'ndan buz gibi sular çekilip her türlü ihtiyaçlarını görecek şekilde köşklerine ulaştırılmış. Bizse şuracıkta bir teneke su için binbir sıkıntıya gireriz. Sonra oradaki vatandaşlar kışın orada olmadıklarından suya da ihtiyaçları olmaz. O hasretini çektiğimiz cânım su bütün kış denize akar da akar... Bari bize verseler.

Bülbüldereliler okuldan da yangındır. Semtten uzakça bir yerde bir kooperatife ait binayı maarif kiralayarak okul, yapmış. Ama okula elverişli değil bu bina. Çocuklar sınıflarda bir balık istifi sanki. Okula giden yoldan kışın geçmek ne mümkün. Yaşlı bir vatandaş içini çekerek:

— Hadi bizler çile çekiyoruz. Şu okul çağındaki yavrucaklarımızın ne suçu var? Anlaşılan çocuklarımız da bizler gibi çileli bir ömrün kısmetsizleri. Gazeteci efendi dertlerimiz saymakla bitmez. İstediğin kadar yaz. Dertlerimize çare mi bulacaklar sanki?

— Partiler ne güne duruyor dedim, bak seçim üstüne seçim yapıyoruz. Hep bu işlerin düzelmesi için değil mi?

Acı bir gülüşle:

— Hangi Parti bey! dedi. Onyedi yıldır dinleriz bunları. Herifçi oğulları kendi çıkarlarına bizi kullanıyorlar. Onların da takkesi düştü, kelleleri göründü gayrı. Senin anlayacağın engin partisi onlar. Fıkaraya yer yok orda.

Etraftan hep bir ağızdan:

— Doğrusun Hüseyin amca dediler.

Bu dertlerini kendi gazeteleri olan Emekçi'de dile getireceğimi söyledim vedâ ettim onlara.

Kim bilir belki umutla baktılar arkamdan.

Celâl ÜLKÜ

Benim doğduğum köy Ya da Otuz beş yıl

Otuz beş yıl bir ömür demektir. Neler olmaz bir ömürde. Otuz beş yıl içinde neler olmadı şu yeryüzünde. Ben doğduğum köye çok gittim. Ama otuz beş yıl sonraki gidişim bir yıkım oldu benim için.

Otuz beş yıl önceki ben öylece duruyordum toz - toprak içinde, küllükte, gübrelikte... Otuz beş yıl önce bunlar benim çocuk parkımdı. Kül yığınları, hayvan gübreleri, çamur birikintileri birer kum havuzumdu. Gene çocuklar küllükteydi, gübrelikteydi, çamurdaydı. Yüzleri, ağızları, kulakları, elleri, ayakları kül küldü; çamur çamurdu. Tüm gübre kokuyordular. Yakalarımıza (yakamız var mıydı) portakal kabuğu takardık. Süslü olur, kokulu olurduk. Yine göğüslerde portakal kabuğu. Birine sordum, «nereden aldın bunu?» diye. «Dedem kasabadan gelirken yolda bulmuş emmi!» dedi. Üstünde kaputtan bir gömlek vardı; pantalonu, ceketi, işliği...

Kadınlar, ah şu köylü kadınları... Anam, bacım, halam, bibim! Siz noğolmuşsunuz böyle. Otuz beş yıl yüzünüze hiç mi ışık düşürmedi, ne bu karanlık. Yüz mü sanki bunlar. Ayaklar yalın kış yaz, ayaklar yarık kış yaz, ayaklar kara kış yaz: güneş karası, çamur karası, yüz karası... Fadik! birlikte evcik oynardık hani. Fadik, Fadiklikten çıkmıştı çoktan. Yüzüne baktım baktım da nice sonra gözlerinden tanıdım. Ayşe de öyle, Çiçek de öyle, Döndü de...

Evlerde, sokaklarda, tarlalarda köylüler gördüm; yirmi yaşında yaşlı gençler gördüm. On beşinde, ömrünün baharında, gözleri ışıl ışıl, yanakları mor morken, birden kısalan, kamburlaşan, eciş-bücüş; biri karnında, biri sırtında, biri kucağında, ikisi de peşinde bir sürü çocuğa karışmış yaşlı kadınlar gördüm. Kadınlar hasta, çocuklar okulsuz, çocuklar ışıksız, çocuklar hasta...

Bir eve girdim. Büyükçe bir odaydı ev. Yarısı hayvanların, yarısı insanların. Yanyana, koyun koyuna, kardeş kardeş. Arada bir bölme yoktu. «Niye» diye sormadım, biliyordum. Otuz beş yıl önce de böyleydi. Araya bir kalın ağaç uzatmışlardı. Hayvanlar geçmesindi. Eşek anırırdı, öküz böğürürdü. Önemli değildi. Eşekler, öküzler, inekler pislerdi de. İşte bu önemliydi: pislikten duman çıkardı. Duman evin dört bir tarafını sarardı. Sıcak, sımsıcak olurdu ev. Bu benim doğduğum köyün ocağıydı, sobasıydı, şöminesiydi, kaloriferiydi... Gözlerim, öküzlerin, eşeklerin, ineklerin üzerinde «bir şey» aradı. Oradaydı. Tıpkı otuz beş yıl öncesi gibi; bu bir salıncaktı. Tavandan iplerle asılı iki tahta üzerinde serili bir yatak. Dumanlar içinde, dumanlar üstünde yatmak bir zevkti!.

Bir eve daha girdim. Biçim aynıydı. Ocağın üstünde duvarın oyuğunda bir «idare» vardı. Çevresi is karasıydı. «Lâmbanız yok mu?» dedim. Güldü: «O da olur inşallah» dedi. «Köyde epeyce oldu. Bir Zulangil'in odada...» On yedi ev saydı gaz lâmbası olan. Hiç unutmamışım, otuz beş yıl önce beşti. O zaman yüz elli evliydi bizim köy, şimdi üç yüz elli...

Yollara düşmüş köylüler gördüm: Yaşlı, genç, çocuk. Bunları yolcu eden kadın, kız. «Nereye gidiyorsunuz?» demedim, biliyordum. «Ankaracılar» dedi birisi. Ankara'ya gidiyorlardı. Omuzlarında yorgan, ellerinde azık, gözleri geride. Çalışmaya gidiyorlardı. Köyde iş yoktu. Belli bir mevsimde, belli bir sürede ölürcesine çalışıyor, işini bitiriyordu. Amelelik, küfecilik yapacaklardı Ankara'da. İçlerinde kapıcı olmak istiyenler de vardı. Ama kapıcılık bir «lüks» işti. Kolay değildi bulmak. «Yorganlılar» deniyordu büyük şehirlerde bunlara. Şehrin «estetiğini» bozuyorlardı! Ana caddelerde dolaşmamalılardı, otobüse binmemelilerdi. Belediyelerin yasaları böyle istiyordu. Sinema, tiyatro, gazinocular bu bakımdan rahattılar, oralar «yorganlılar» a göre değildi.

Mendilleşmiş tarlalar gördüm. Emmim çift sürüyordu. «Kolay gelsin emmi!» dedim. «Kolaysa başına gelsin!» dedi. «Yeğenim» diye ekledi: «Sen çocuktun. O zamanlar babam sağdı. Beş kardeştik. Tarlamız genişti. Beşe böldük her tarlayı. Şimdi çiftin demiri toprağa girerken, öküzlerin ön ayakları topraktan çıkıyor!» Emmimden ayrıldım, uzakta tarlalar mendil mendildi.

★

Şimdi köyde gördüklerimi unutamıyorum bir türlü:

Portakal görünce, «kabuk»; soba görünce, «duman»; lâmba görünce, «idare»; yorgan görünce «yorganlı»; mendil görünce «tarla» yiyip tüketiyor beni...

Yusuf Ziya BAHADINLI

EMEKÇİ'nin Sözlüğü

EMPERYALİZM :

İngiltere, Amerika, Fransa, Almanya, İtalya gibi ticarette, endüstride ileri gitmiş memleketlerin mallarını sürecek pazar bulmak, bir de fabrikalarında işleyecek ham maddeleri ucuzca ele geçirmek için daha zayıf geri kalmış ülkeleri ele geçirmelerine, boyunduruk altına almalarına «emperyalizm» denilir. Eskiden, Hindistan, Çin, Cezayir böylece ele geçirilmiş ülkelerdi. Bunlara sömürge denilir. Bu sömürgeler belki birer birer kurtuluş savaşı yaparak kendilerini köle haline getirmiş olan emperyalist yani sömürgeci devletleri, topraklarından kovmuşlardır.

Tarihte, emperyalizme yani sömürgeciliğe karşı ilk kurtuluş savaşını yapan Türkiye'dir. İstiklâl Savaşında Atatürk'ün önderliğinde silâha sarılan Türk milleti, İngiliz emperyalistlerinin yurdumuza saldırttığı Yunan ordularını denize dökerek, bütün esir milletlere kurtuluş ve bağımsızlık yolunda örnek oldu.

REFORM :

Fransızcadan alınmıştır. Türkçe de bunun karşılığı olarak dönüşüm kullanılıyor. Kurulu bir düzeni daha iyi, daha yararlı hale getirmek için değiştirmek, anlamına gelir.

Toprak reformu : memleketimizde süregelen toprak sahipliği düzenini, değiştirmek, demektir. Buna göre topraksız, ya da yeteri kadar toprağı olmayan köylüler, geçimlerini sağlayacak kadar toprak sahibi edilecektir. Bunun için, devletin malı olan topraklarla, gerektiğinden çok fazla toprağa sahip olanlardan, devletçe parası ödenerek alınacak topraklar dağıtılacaktır.

Tarım reformu: topraksız ya da yeteri kadar toprağı olmayan köylülere toprak vermeden, toprağı olanlara, tohumluk, sun'î gübre, ilâç, makina, para yardımı yapılması, ekimde ve çiftçilikte yeni usullerin kullanılması demektir.

Tarım reformu toprak reformuyla atbaşı giderse köylümüze yararlı olur. Yoksa bundan yalnız ağalar, büyük çiftlik sahipleri faydalanır.

EMEKÇİ
Haftalık Siyasal Halk Gazetesi
Sahibi :
Şaban Erik
Yazı İşleri Müdürü :
Yılmaz Halkacı
İdare Yeri :
Ankara Cad. 54 — İstanbul
Telefon : 27 15 88
Dizildiği yer :
Garanti Matbaası
Basıldığı yer :
Doğruluk Matbaası

İLAN TARİFESİ:
Başlık 50 lira
İç ve son sayfalar :
Santimi 15 lira.
ABONE ŞARTLARI :

3 aylık :	2,5 lira
6 aylık :	5 lira
Yıllık :	10 lira

OKUYUCU mektupları

Marmara, Saraylarköyü Mermer Taşocaklarında çalışan bir işçi kardeşimizin gönderdiği mektubu burada yayınlıyoruz. Binlerin, onbinlerin derdi olan ilgisizliğin acı ve açık örneği olan bu mektubu ilgililerin dikkatine sunarız.

★

«Şu yazmış olduğum mektup Marmara adası Mermer Taş Ocaklarında çalışıp ekmeğini çıkaran 4.000 şahıs nâmınadır. Burası Sinop'tan, Cide'den, muhtelif yerlerden gelen işçilerin bir köle halinde çalıştığı yerdir. Burada dinamit patlar, kayalar parçalanır, kimimizin bacağı kopar, gözü çıkar, kolu kopar ve kaçları ölür. Buna rağmen 20 lira yevmiye verirler, hesap başında 15 liradan görürler.

Saatimiz belli değil. Yıldız batmadan işbaşı, yıldız doğar paydos.

Sinop'un Ayancık kazasından, Hatip köyünden Seyit Ali Amay gene aynı köyden Mehmet Olgun, gene aynı köy den Haşim oğlu Osman Can, aynı yerden Süleyman oğlu, Şevket aynı kazadan Çukur köyünden Emine oğlu Şakir, aynı kazanın Hatip köyünden Ahmet Öztürk, bunlar bir veya iki sene zarfında ölenlerdir. Bunların değil bedel ücreti, yevmiye ile kazandığı para bile ailelerine verilmedi.»

TİP liler beraat ettiler

(Baştarafı 1. Sayfada)

rine karar verilmesini istemiştir.

Bunun üzerine avukat Mehmet Hayri Abacı, mahkeme başkanı Abdullah Büket'in sorusu üzerine savcının mütalâasına uyulduğunu ve zaten açılan dâvanın isnad edilen suçla kat'iyen ilgisi bulunmadığını söylemiştir. Daha sonra sanıklara sorulmuş, sanıklar da avukatın sözlerine katıldıklarını ve beraetlerini istediklerini bildirmişlerdir.

Mahkeme heyeti savcının görüşü ve sanıkların bu istekleri sonunda oybirliğiyle beraat kararı verildiğini ve müsadere olunan kitapların iade edileceğini açıklamıştır. Sanıklar kararı, «Sağ olun» sözleriyle karşılamışlardır.»

Böylece halk düşmanlarının, TİP'ni sarsmak amacile, partilere çamur atma yolundaki yeni bir oyunları daha boşa çıkmış, maskeleri düşmüştür.

Sekiz ay yuvalarından uzak, hapishane köşesinde kahır çektikten sonra beraet eden fedakâr arkadaşlarımızı candan kutlarız.

En az ücretler

(Baştarafı 1. Sayfada)

en kalantor tabakası, Türkiye nüfusunun %2 sidir. Yuvarlak hesap nüfusun % 2 si, millî gelirin 2/5 ini almakta, bütün özel sektörün bir yılda ödediği vergi tutarı 2,5 milyar Türk lirasıdır.

İşçi, ırgat, memur, aylıklılar toplamı ise yılda 4,5 milyar lira vergi vermektedir.

Türkiye'de millî gelirin % 82 sini alan bütün özel sektör; verginin % 36 sını ödemektedir.

Halkın sözünü sazından dinliyelim

Mehmet TOKATLI

Evet beyler, beyefendiler, sayın baylar, saymıyan baylar. Burası Ankara... Ama, ne Yenişehir, ne Kavaklıdere, ne de Bahçelievler. Ve ne de Çankaya, ve ne de şu, ne de bu... Düpedüz, apaçık, enine boyuna, çamuruna, tozuna, ışıksızlığına susuzluğuna ve de yolsuzluğuna, tamı-tamına, imanı-billâh gecekondu. «TUZLUÇAYIR - ABİDİNPAŞA» semtleri.

Bir çok kahve dolaştıktan sonra, Erzurumlu Çavuş Dadaş'ın kahvesine girdim. Çavuş Dadaş'ı eskiden tanımazdım, ilk bugün geldim bu kahveye ve Çavuş Dadaş'la bugün tanıştım.

Kırk-kırkbeş yaşlarında uzun boylu, hafif kırarmış pala bıyıkları ve kır saçları, esmer, efendice davranan temiz bir halk tipi.

Kahvenin tabelâsında «ŞARK KIRAATHANESİ» yazıyor: Eski sandalyeler, hurda masalar, kirli tavan ve duvarlar. Duvarlarda asılı Arapça levhalar ve Atatürk'ün fotoğrafı...

Müşteriler tüm işçi. Yani, sınıfı işçi... Kimi işli, kimi işsiz. Avâre, boş insanlar. Tüm masalar dolu. Kiminde kâğıt, kiminde tavla, kiminde domino oynanıyor.

Bir ara Çavuş Dadaş: «oyunları bitirin hele saz çaldıracağım size» dedi. Oyunlar yavaş yavaş kesildi ve ocağa yakın masanın başında oturan; adını sonradan öğrendiğim Âşık, Maraşlı Kul Hüseyin'miş.

Kul Hüseyin gerçekten güzel saz çalıyor. Hem de mızrapsız, parmağı ile. Çok içten söylüyor. Sağ kulağını sazın sağ böğrüne dayıyor, bıyığının sağ kanadı ile kim bilir kaç bininci defa sazı fırçalıyor.

Sazda bir Maraş türküsü inliyor:

«Maraş Maraş derler bir büyük Maraş
Döşeğim kutnu da yorganım kumaş
Al kanlar içinde can veren kardeş
Bize mesken oldu Maraş illeri.»

Kul Hüseyin bu uzun türküyü bitirdikten sonra yanına yaklaştım:

«Âşık bu türküyü sen mi yazdın» diye sordum.

«Yok bey, bunu yazan bellü değil, bizim Maraş'ın eskilerinin bu» dedi.

— Senin yazdıkların var mı?

— Var bey, gocunmazsan çalayım. Dedi.

Âşık Kul Hüseyin aşağıdaki demeyi çaldı. Ve ben böylece halkın sözünü, halkın sazından dinlemenin mutluluğuna erdim. Kul Hüseyin'in sazından dökülen demeleri aynen buraya alıyorum:

Eller giderken füze ile aya
Biz yerimizde saydık kaldık yaya
Kollar omuzdan düşük bakma boya
İş diye, kuzum gitti Almanya'ya
Bu ne gidişdir ki akıl da ermez
Fukara halini kimseler sormaz
Seçilir mebuslar sözünde durmaz
İş diye, gitti kuzum Almanya'ya
Memedim çayırlarda güreş tuttu
Yaş yirmi diyende askere gitti
Muradı dünya evine girmekti
İş diye, gitti kuzum Almanya'ya
Ana yüreği yufkadır olmaz taş
Yurdunda koysaydın taş üstüne taş
Kalkınırdı cümle yoksul vatandaş
İş diye, gitti kuzum Almanya'ya
Bu ne işdir ki, iş de bulunmaz
İşsizin evinde aş da bulunmaz
Göz çıkarılır amma kaş yapılmaz
İş diye, gitti kuzum Almanya'ya
Acıdır gurbetin hasreti acı
Yolun gözler ana baba hasta bacı
Dertler oldu başımıza baş tacı
İş diye, kuzum gitti Almanya'ya
Bir sen mi sığmadın vatan ocağına
gittin gâvurun maden ocağına
Bir yol binmedin ana kucağına
İş diye, gitti kuzum Almanya'ya
Mahmudu gönderdim Kore'de kaldı
Kara haberi oradan buraya geldi
Büsbütün işimiz çıkmaza daldı
İş diye, gitti kuzum Almanya'ya
Baştakiler ne düşünür bilmeyiz
Kaybettik uykuyu hiç te gülmeyiz
Yoksulu sevmiyeni biz sevmeyiz
İş diye, gitti kuzum Almanya'ya
Yoksul için tek düşünen birisi
Adı İşçi Partisi yenidir sesi
Öbürleri iş verenin kendisi
İş diye, gitti kuzum Almanya'ya
Tek umudumuz karşı dağın ardı
Dağın ardında İşçi Partisi kaldı
İşçi köylü bu partiye dolmalı
İş diye, gitti kuzum Almanya'ya.

TİP HABERLERİ

T.İ.P. Genel Başkanı, Başbakana Anayasa ilkelerini Hatırlattı

T.İ.P. Genel Başkanı Mehmet Ali Aybar, Kıbrıs konusunda Parti liderleriyle toplantı yapmağa karar veren Başbakan İsmet İnönü'ye Anayasa ilkelerini hatırlatmak ihtiyacını duymuştur. Bu münasebetle Aybarın, Başbakan İnönü'ye çektiği telgraf metni aşağıdadır :

Sayın İsmet İnönü
Başbakan — Ankara

Parti liderleriyle Kıbrıs konusunda bir toplantı yapacağınızı bu sabah basından öğrenmiş bulunuyorum. Hayatî gelişmelerin arifesinde bulunduğumuz ifade edilen bir anda Anayasayı samimiyetle savunan toplumcu, gerçek Atatürkçü, 24 ilde teşkilât kurmuş ve yüzbinlerle tarafdarı bulunan Türkiye İşçi Partisinin bu toplantıya çağrılmamış olmasını memleketin yüksek menfaatleriyle bağdaştıramıyoruz. Bu ihmalin, siyasî partileri demokratik düzenin vazgeçilmez unsurları sayan, Anayasanın 56. maddesine ve eşitlik ilkesine de aykırı bulunduğunu, zatı devletlerine bir kere daha arzetmek durumunda kaldığım için gerçekten üzülüyorum.

Saygılarımla.

Türkiye İşçi Partisi
Genel Başkanı
Mehmet Ali Aybar

★

T.İ.P. Genel Başkanı Yurt Gezisine Çıkıyor

Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Mehmet Ali Aybar gelişen teşkilâtın yöneticileriyle görüşmek amaciyle bir yurt gezisine çıkacaktır. Partinin il başkanları ve temsilcileriyle yapılan toplantıda böyle bir gezinin yararları belirtilmiş ve Aybar bir çok illere dâvet edilmişti.

Bu geziye Kocaeli'den başlayacak olan Genel Başkan Mehmet Ali Aybar Bursa ve İzmir teşkilâtiyle temas ettikten sonra Gaziantep ve Diyarbakır'a kadar gidecek, oradan Ankara'ya uğrayarak İstanbula dönecektir.

Türkiye köklü dönüşümlerle kalkınır

(Baştarafı 1. Sayfada)

SORU : Sizin İstanbul bağımsız adaylığınız kabul edilmedi. Gerekçe olarak, ağır hapse mahkûm olduğunuz ileri sürüldü. Ne dersiniz?

Cevap :

Bundan yirmi yıl önce tek parti ve millî şef rejimine karşı açılmış bulunan demokrasi ve halkın mutluluğu yolundaki mücadele sırasında zamanın Cumhurbaşkanı İnönü'ye ve hükûmetin mânevi şahsiyetine yazıyla hakaret ettiğim iddia edilerek, biri üç, diğeri de bir yıl olmak üzere ağır hapis cezasına mahkûm oldum. O devirde politik mücadele yapanların ne gibi şeylerden dolayı ağır hapis cezasına çarpıldıklarını göstermek için, üç sene ağır hapse mahkûm olmama sebep olan cümleyi «Mukayeseli Basın ve Propoganda» adlı kitabın 896. sayfasından size okuyacağım:

Üç sene ağır hapse mal olan cümle şudur :

«Halk Partisi Başkanı İnönü, halk kitlelerinin şuurlanmasını geciktirmek için tekmil irtica kuvvetlerini seferber etmiştir.»

İl Seçim Kurulu bu iki mahkûmiyeti ileri sürerek adaylığımı iptal etti. Oysa kurulun bu kararı anayasamızın geçici 11. maddesine aykırıydı. Bu madde der ki :

(Yüz kızartıcı olmıyan bir suçtan kesin hüküm giydikten sonra bu anayasanın halkoyuyla kabulünden önce affedilmiş bulunanlar 68. maddedeki seçilme yasağına tâbi değildirler.)

Benim suçum «yüz kızartıcı bir mahkûmiyet» değildi. Bana sorarsanız çilekeş halkımın mutluluğu yolunda herkesin susup sindiği bir devirde kazanılmış bu mahkûmiyetler bana ancak vazifesini yapmış insanların iç rahatlığını vermektedir. Ve çocuğuma bırakacağım tek değerli mirasım olacaktır. Üstelik bu iki mahkûmiyet 1950 de ilân edilen genel afla ortadan kaldırılmıştır. İstanbul İl Seçim Kurulu adaylığımı, Anayasa'yı hiçe sayarak iptal etmiştir.

Soru: Seçim sonuçları göz önünde tutulursa yeni bir koalisyon hükûmetine gidilmesi gerekmez mi?

Cevap :

Meseleyi şöyle koymak bizce daha doğrudur: yeni bir koalisyon, Türkiye'nin ve emekçi halkımızın meselelerini çözmiye yarıyacak mıdır? Meclisteki sandalyaların 3-5 farkla şu partiden bu partiye geçmesi, meclisteki geleneksel partiler iktidarı tekellerinde bulundurdukça halkın kaderini ve memleketin gidişini etkiliyecek bir olay sayılmaz. Türkiye, büyük köklü dönüşümler yapacak güçte bir partinin iktidarı alması ile ancak kalkınma ve ilerleme yoluna gidebilir. Bugünkü iktidar, yani hâkim çevreler ve temsilcileri bir çıkmaz içindedir. Çözüm yolu köklü dönüşümler ister. Oysa bu dönüşümler hâkim çevrelerin çıkarlarına uygun düşmüyor.

ÇAY BİRRR...

Eeee!.. Biz de biyol inelim kahfesine Hasan'ın. Hasan çay demleyemez; kah-
— Peki abi, çaybiiir! di-
kakao hazırlayamaz; boyu bacak kadar ama, bu güne bu gün, kim ne derse desin garson o, hem de cıva gibi.

Yalnız, Hasan'ın bir, belki biraz daha kusurları var. Birincisi: kazancı çok az. Kendi ifadesine göre: «Yolu kesik.» İkincisi boyu kısa, tıfıl. Görünürde 10 uncu yaşının 20 nci kilosunda. Gözleri ışıl ışıl. Elleri bir çift serçe, uçarı. Kolunu düz tutsa askı yere çarpacaktı, o zaman tepside dökülmedik hiç bir şey kalmayacak.

— Hasan çay getir!

— Peki abi, çeybiiir! diyor Hasan. Hemen kenardan seyirtiyor. Az sonra gene görünüyor. Pantolonunun arka cebinde plâstikten bir tabanca var. İçi su dolu, kabzadan sıkıldı mı fıskiye gibi su fışkırtıyor. Onun hazzı, eylencesi bu, çocuksu zevklerini böylesine yitiriyor.

— Hasan kaç kardeşsiniz?

— Beş, diyor. Ben en büyükten ikincisi. İki parmağıyla sağ elinin işaret parmağını tutuyor, az sonra o parmak masanın üzerine bıraktığım fotoğraf makinesini gösteriyor.

— Abi bi resmimi çek, ama arpa yok, diyor.

— Arpa ne demek Hasan? «Mangır» diyor, ardından «paramız yok» diyor. Mahçup, boynu bükük, parasızlık bu yaşta Hasan'ın da içine oturmuş.

— Baban ne iş yapıyor Hasan? «Hurdacı» diyor. «babam demir, saç, gazete, kâat topluyor, şurdan, burdan. «Aldırma be Hasan! resmini istediğin gibi çekerim, de-

dim. Yüzü ışıldadı. Durdu. Trık, resim tamam. «Sonra çıkınca veririm.» Sevindi, resmini görür gibi oldu. Birşeyler sormak istiyorum. «Hasan nerede oturuyorsun? «Taşlıtarla'da» diyor. Günde 3,5 lira alıyorum, birbuçuğunu minibüslere, iki lira da bize» diyor.

Hasan'ın yaşıtları şimdi ilkokul üçüncü sınıfta.

— Hasan neden okula gitmedin, diyorum. Cevap sorudan daha güçlü:

— Paramız yoktu, babam nüfus kâğıdı da çıkarmadı. Ha bugün, ha yarın. Lâzım olunca çıkartırız diyor babam.

Sıcakların buram buram indiği asfalt durgun bir dere gibi uzanıyor. İskambil oynıyanların masaya inen yumrukları şak şak inerken öteden bir ses geliyor. «Hasan çay getir.» Hasan hemen yanımdan ayrılıyor.

Bu kahve yapılarda çalışanların uğrağı. Emeklilerin, yolcuların uğraı, işi olmayanların... Az çok öteki kahvelerin aynı: Zarı tavlaya, kâğıdı masaya çarpanların uğrağı.

Masaların tahtaları yıvış yıvış. Sıcak yıvış yıvış. İşsizlik yıvış yıvış günün bu saatinde...

— Garson çay getir!

— Ülen Hasen gazüz yolla! Hasan çayı getiriyor, gazozu getiriyor amma aklı Taşlıtarla'daki arkadaşlarında gibi. Elinde bir sapan olsa serçeyi gözünden vuracak gibi. Kitabı, defteri, okulu olsa, önlüğünü giyse cici bir öğrenci olur. Olur amma. Okul nerede Hasan nerede. «Bi defa bi paso bulmuştum.» diyor. «İşten eve, evden işe. Göster pasoyu bilâtçıya, hergün bi teklik kâr çek istediğin yere. «Sonra çakıldık.» Biletçi bakmış kıyafete, öyle hiç bir yanı yok Hasancığın. Lâstik papuçlar eski, Ayaklar çıbıl. Pantol düşük, Gömlek de öylesine Biletçinin gözleri dikilmiş: «Ülen.» demiş. «Bu resim sen mi ülen?» Ülen hırsız, bu yaşında... Kulaklar askıda, boy havada, kıçına bi tekme.. Sahtekâr»...

— Hasan çay getir.

— Hasan gazoz.

Hasan bir kere mekteplisi oldu bu dünyanın, işte o kadar...

S. Galip ÇULLU

Yazılanlar

Küba ve Amerikalılar — Aziz Nesin Yeni Tanin'de Amerikan Haberler Merkezi tarafından yayınlanan «Aldatılan bir Millet» adlı broşürü söz konusu ederek şöyle diyor :

«Bu broşürle Küba'nın bugünkü durumunu Türk halkına anlatmak isteyenler, Amerika'nın desteklediği Diktatör Batista zamanında Küba ülkesinin Amerikan kapitalistlerine kumarhane, genelev ve eğlence yeri olduğunu, Amerikan sermayesinin yoksul Küba halkını nasıl iliklerine kadar sömürdüğünü ve bunun sonucu olarak Castro'nun ortaya çıktığını, yani Castro'yu insafsız, merhametsiz çıkarcı, bencil Amerikan sermayesinin ortaya çıkardığını da anlatmalıydılar ki, kaynağın bağımsızlığına inanalım.

Daha şaşılası olan da Küba'nın bugünkü durumunu kötülemek için yazılan şu satırlarla, Küba için çok iyi durumlar anlatılmaktadır; okuyalım :

«Castro ziraî reform vadetmişti. Köylüden ufacık bir parça toprağın dahi alınmıyacağını ve ihtilâl ordusunun köylünün sahip olduğu toprağı korumak vazifesini üstüne alacağını vadetmişti.

Buna rağmen 1961 de büyük şeker kamışı tarlalarının ufak parçalara bölünemiyeceğini söyledi ve bunlar sonradan kooperatif halinde birleştirildi.

Mayıs 1962 de hükûmet bu şeker kamışı kooperatiflerini birer devlet çiftliği haline getirdi.»

Anlamak çok zordur; bu sözler Türk halkı ve köylüsü için, Castro'ya yergi midir, yoksa övgü müdür? Topraklar kooperatifleşmeyince ne olacak? Türkiye'de toprak reformu deyince, miras yoluyla elden ele geçe geçe zaten çoğu bölük-pörçük olmuş toprakları parçalayıp dağıtarak, köylü başına bir saksılık toprak mı vermek istiyoruz? Böyle bir toprak reformunun kimlerin işine yarıyacağı da açıktır. Tarım donanımı ve işletme aracı olmadan küçük parçalara bölünerek dağıtılmış toprakların yeniden büyük sermayenin eline geçmesi ve modern toprak ağalarının türemesi çok kolaydır. Biz toprak reformundan elbet bunu anlamıyoruz.

Bu broşür bir propaganda için yayımlanmışsa, Türkiye'nin durumu gözönüne alınmadığı için, çok ters bir propaganda yapılmış.»

★

Çizilenler

Söylenenler

Toprak Refirmu Mutlaka yapılmalıdır

Söke'de onbeş günde bir yayınlanan «İŞÇİ» gazetesinde, Dr. Orhan Şengün, Türkiye'nin geri kalmış bir ülke olmaktan çıkarak, en kısa zamanda kalkınması, insanca, mutlu bir yaşayışa kavuşması gerektiğini belirterek toprak reformu konusunu ele alıyor ve diyor ki :

«Bir bütün olan kalkınma dâvasında, bir taraftan hızla sanayileşmeye giderken, diğer taraftan toprak ve tarım reformlarının da beraberce halledilmesi mecburiyeti de, güneşin balçıkla sıvanamıyacağı gibi, açıkça ortadadır. Modern ve müspet bir tarım ancak gelişmiş bir sanayi ile mümkündür. Bu takdirde, nüfusumuzun çoğunluğunu teşkil eden, sefalet içerisinde, insanca yaşamaktan uzak, yoksul köylü kardeşlerimiz bu günkü acı durumlarından kurtulmuş, yararlanmış olacaklardır.

Köylerde yarı aç, yarı çıplak, insanlıktan uzak bir taız.da, bir göz toprak kulübede çul veya yırtık bir hasır üzerinde 6 - 8 nüfuslu ailesi ile yaşamaya savaşan insanlar, senede 3-4 ay, o da 6-10 lira arasında yevmiye ile çalışıp diğer aylar işsizlikle karşı karşıya kalırlarsa ve nüfus da her yıl bilhassa bu yoksul kitlede yüzde 3 gibi bir artış gösterirse vaziyetin memleket için düşündürücü olması su götürmez